# Esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva lukuvuosisuunnitelma

## Pellervon esiopetus

Vuodet: 2026 - 2027

# Sisällysluettelo

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

4. Pedagogiset painopisteet

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

## 3. Kiusaamisen ehkäiseminen

*Kiusaamisen ehkäiseminen ja myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen ovat läpileikkaava osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Turvallista ja yhteisöllistä esiopetusta rakennetaan ennakoivasti:*

- *ryhmäyttämällä*
- *vahvistamalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja*
- *aikuisten sensitiivisen läsnäololla*
- *yhteisillä toimintatavoilla*

***Miten minulla menee -kyselyn*** *tekevät työntekijät haastatellen kaikkia esioppilaita esiopetuksessa (liite 4). Miten minulla menee -kyselyn vastaukset toimivat keskustelun herättäjänä sekä yhteisöllisessä opiskeluhuollossa että huoltajien kanssa, mutta myös tausta-aineistona koulun kanssa työstettävään suunnitelmaan kiusaamisen ehkäisystä.*

***Miten minulla menee -kyselyn koonti (yksi per yksikkö) palautetaan 16.10.2026 mennessä tämän linkin kautta*** *Esiopetuksen kiusaamiseen liittyvä yksikkökohtainen koonti – Täytä lomake*

### 3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

- *Miten ryhmäytätte lapset?*
- *Miten varmistamme, että lapsi saa kokemuksen osallisuudesta?*

- Lukuvuoden alussa vahva painotus ryhmäytymiseen ja toisiin tutustumiseen erilasten leikkien, pelien ja tehtävien avulla
- Me-hengen luominen yhteisellä toiminnalla ja tilanteiden positiivisella sanoittamisella
- Huomion kiinnittäminen leikkiryhmien tai leikkiparien valintaan omaehtoisissa leikkitilanteissa sekä oppimistilanteissa
- Avoin vuorovaikutus esioppilaiden ja ryhmän aikuisten välillä
- Arkitilanteiden ja ryhmän henkilökemioiden havainnoiminen
- Avoin ja suora vuorovaikutus myös huoltajien ja esiopetusryhmien henkilökunnan välillä
- Varhainen puuttuminen mahdolliseen kiusaamiseen, toisten huomioimisen opetteleminen kaikissa arjen tilanteissa
- Lähtökohtana lasten osallisuudessa on aikuisen läsnäolo ja lasten/lapsiryhmän havainnointi, ajatusten/ideoiden kuunteleminen ja muistiin kirjaaminen sekä mielenkiinnon kohteiden hyödyntäminen toiminnan suunnittelussa. Osallisuus on myös vastuuseen kasvattamista.
- Lukuvuotena 2026-2027 lasten osallisuutta pyritään lisäämään muun muassa seuraavien toimintakäytänteiden avulla:
- Lapsi otetaan vastaan henkilökohtaisesti tulo- ja lähtötilanteissa päivän aikana. Tämä on tärkeä osa lapsen yksilöllistä huomioimista. Lasta kuunnellaan aidosti myös muissa tilanteissa päivän aikana. Arempien ja hiljaisempien lasten vuorovaikutukseen rohkaisemiseen kiinnitetään erityistä huomiota
- Lukukauden aluksi eskareille tehdään haastattelu, jossa lapset kertovat odotuksiaan, toiveitaan ja ajatuksiaan eskarivuoteen liittyen. Haastatteluun palataan esiopetusvuoden puolivälissä, jolloin lapset saavat arvioida, miten heidän toiveensa ovat siihen mennessä toteutuneet ja millaisia ajatuksia lapsella on esiopetustoimintaan liittyen eskarin ollessa puolivälissä.
- Yhteistä toimintakulttuuria luodaan lasten kanssa sopimalla yhdessä ryhmän säännöistä. Säännöt kirjataan kuvallisena seinälle ja kukin lapsi allekirjoittaa ne. Sääntöihin lisätään yhteisesti sovittuja ja esiin tulleita käytänteitä pitkin eskarivuotta. Pyrimme myös luomaan ryhmään avoimen ilmapiirin esimerkiksi sopimalla, että kenenkään vastauksille ei voi nauraa, vaikka hassuttelu onkin sallittua.  Keskustelua herätetään lasten kanssa myös oikeuksista ja velvollisuuksista ja siitä, miten oman mielipiteen ilmaisemisella ja omien ajatusten esiintuomisella voi vaikuttaa koko ryhmän toimintaan
- Eskarit otetaan mukaan myös heitä itseään koskevien arkitilanteisiin liittyvien päätösten tekemiseen (säänmukainen pukeutuminen, ruoka-annoksen koko, leikkien valitseminen ja niiden elävöittäminen oman mielikuvituksen ja leikkiin tarvittavien välineiden osalta).
- Lapsille annetaan myös malli yhteiskunnan toimintatavoista ja demokraattisesta päättämisestä käyttämällä toiminnassa ”kokouksia” sekä äänestämistä (esim. retkikohteen valinta, ulkoilu vai sisäleikit,

pienryhmätoiminnan valinta, kirjavalinnat

- Eskareita kasvatetaan  myös ottamaan vastuu omasta toiminnasta (leikin/omien jälkien siivoaminen, toisen lapsen/päiväkodin tavaroiden asiallinen käsittely, omista tavaroista huolehtiminen)
- Eskari osallistuu syksyn keskustelun alkuun huoltajien ja esiopettajan kanssa.
- Lapsia kannustetaan säännöllisesti arvioimaan ryhmän toimintaa ja omaa toimintaa ryhmässä. Arviointiin käytetään esimerkiksi retkiraporttia, hymy-hapannaamoja ja peukkuäänestystä.
- Pääasiallinen oppimismenetelmä ryhmässämme on leikki.

### 3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

***Kuvatkaa***

- *miten yksikössänne käsitellään tunteita sekä toimet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi.*
- *miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet.*

*Hyödyntäkää koulun kanssa yhdessä tehtävää suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä 2026-2027 (löytyy Power Apps:sta) ja Tampereen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelmaa 2026-2028, joka sisältää esi- ja perusopetuksen yhteisen osion.*

*Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen | Opetushallitus (oph.fi)*

*Kohti turvallista koulua -materiaaleja (päivittyvät lukuvuoden aikana)*

| **Tunnekasvatusmenetelmä tai -suunnitelma** | **Toimet kiusaamisen jne. ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi** | **Miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet?** | **Koulun kanssa yhdessä sovittua, esim. toimintamalli** |
|---|---|---|---|
| Käytössämme on Mieli ry:n Rauhametsä -materiaali, jonka osa-alueita ovat turvallinen arki, itsetunto ja vahvuudet, turvataidot, tunnetaidot, kaveritaidot ja selviytymistaidot. | Avataan esioppilaille kiusaaminen käsitteenä (tahallisuus, toistuvuus) ja erotetaan toisistaan kiusanteko ja arkipäivän erimielisyydet. Ryhmissä pyritään ennaltaehkäisemään kiusaamista määrittelemällä yhdessä lasten kanssa, millainen on kiva/kelju kaveri. Esiopetusryhmissä havainnoidaan tarkkaan lasten välisiä vuorovaikutustilanteita ja henkilökunta keskustelee havainnoistaan tiimipalavereissa. Vanhempainillassa keskustellaan | Ryhmissä käydään keskustelua lasten kanssa siitä, että ihmiset ovat erilaisia ja samalla korostetaan sitä, että kaikilla on vahvuuksia ja myös sellaisia asioita/taitoja, joita vielä harjoitellaan. Ystävällisistä teoista jaetaan papukaijamerkkejä. Eskareiden vahvuuksia nostetaan esille myös vahvuusvariksia hyödyntämällä. Lisäksi huoltajia on osallistettu lasten vahvuuksien pohdintaan kotitehtävällä. Lasten vahvuuksia tuetaan päivittäisessä | Pellervon koulutalossa ei ole tällä hetkellä koululaisia, koska koulu on väistössä Sammon koulussa. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | kiusaamisen ehkäisystä, ryhmän yhteisistä säännöistä ja kerrotaan huoltajille yleisesti Mitä minulle kuuluu -kyselyn tuloksista ryhmäkohtaisesti. Esiopetuskeskusteluissa käydään kunkin lapsen kyselyvastaukset huoltajan/huoltajien kanssa läpi. Huoltajia kehotetaan ottamaan herkästi yhteyttä, mikäli lapsi kertoo kokevansa kiusaamista. Päivän aikana tapahtuvaan mahdolliseen kiusaamistilanteeseen puututaan välittömästi ja tapahtuneet tilanteet pyritään selvittämään tapahtumaan osallistuneiden kanssa heti. Kiusaamistilanteita pyritään ehkäisemään luomalla vahvaa ryhmähenkeä ja vahvistamalla positiivista toimintaa huomioimalla se. Lapsia kannustetaan ilmaisemaan vuorovaikutustilanteissa toiveitaan sekä kertomaan aikuiselle kokemastaan epäreilusta käytöksestä. Huoltajien ajatuksia kiusaamiseen liittyen on kerätty ryhmien käyttöön Forms -kyselyllä. Erilaiset lastenkirjat toimivat tukena vaikeiden tunteiden ja tilanteiden | vuorovaikutuksessa antamalla positiivista palautetta eri arjen tilanteissa. | | |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | käsittelyssä ja ehkäisyssä. | | |

## 4. Pedagogiset painopisteet

*Lukuvuoden aikana esiopetuksessa painotetaan lapsen monilukutaidon, liikunnallisen elämäntavan ja luontosuhteen vahvistamista. Painopisteet kytkeytyvät esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin ja toteutuvat kaikessa arjen toiminnassa lasten osallisuutta ja vahvuuksia huomioiden.*

***Kirjatkaa tämän lukuvuoden konkreettisia toimia kolmessa painopisteessä.***

*Oppimisympäristöä kehitetään yhdessä lasten kanssa. Henkilöstö ymmärtää oppimisympäristön laajasti sisältäen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ulottuvuuden sekä digitaaliset ja ulkopedagogiset oppimisympäristöt.*

*Esiopetusryhmien välinen yhteistyö ja yhteisopettajuus on keskeisiä toimintamalleja esiopetuksessa. Hyödyntäkää liitteistä löytyviä Painopisteiden tukimateriaaleja (LIITE 1), Leikin havainnoinnin materiaaleja ja suunnitelmapohjaa (LIITE 9), Lukeva Tampere -ohjelman toimenpiteitä lukutaitotyössä (LIITE 2) sekä Yhteisöllisen opiskeluhuollon materiaaleja (LIITE 8) mm. tunnetyöskentelyssä.*

### 4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

*Yhdenvertaisuuden vuoksi on tarpeen määritellä lukutaitotyöhön toimenpiteet, jotka minimissään toteutetaan kaikissa kaupungin esiopetuksen lapsiryhmissä.*

***Kirjatkaa konkreettinen suunnitelma, miten toteutatte alla olevia toimenpiteitä yksikössänne. Mikä on erityinen lukutaitotyön kehittämiskohteenne tänä lukuvuonna (valitkaa liiteestä 2.)?***

1. *Panostetaan monilukutaitoa tukevaan vuorovaikutukseen lasten kanssa, kuten selkeään puheeseen ja sitä tukeviin kuviin sekä asioiden ja ympäristöjen nimeämiseen.*
2. *Toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä.*
3. *Tehdään lukeminen näkyväksi teemapäivillä ja -viikoilla järjestämällä vähintään yksi kirjatori tai lempikirjanäyttely toimintakaudella.*
4. *Jaetaan ja vahvistetaan henkilöstön osaamista KUKA-vastaavien ja yhteisten keskustelujen kautta.*
5. *Hyödynnetään Lukeva varhaiskasvatus -kyselyä yksikön toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.*
6. *Valitaan ryhmään tai yksikköön vuosittainen oma lukutaidon kehittämisteema (liite 1) ja kirjataan se pedagogisiin suunnitelmiin. Kirjataan myös toimenpiteet teeman kehittämiseksi.*

***Kuvatkaa, miten toteutatte monilukutaidon eri osa-alueita esiopetustoiminnassa.***

*Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. (Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma 2025)*

***KieliPeda-työvälinettä** käytetään esiopetuksessa tukemaan kielitietoisen esiopetuksen toteuttamista. Työväline auttaa ja tukee tiimejä kielellisesti vastuullisen pedagogiikan toteuttamisessa. KieliPeda-työvälineestä hyötyvät kaikki esioppilaat lapsen kielitaustasta riippumatta.*

- *KieliPeda-työväline: kielitietoisen oppimisympäristön arviointi (henkilöstön toiminta, oppimisympäristö, lapsen osallisuus)*

Monilukutaidon vahvistaminen:

Tuetaan lasten ajattelua avoimilla kysymyksillä ("mitä huomaat kuvassa", "mistä päättelit näin", "voisiko tämän ymmärtää eri tavoin")

Huomioidaan erilaiset ilmaisun ja kommunikoinnin muodot sekä sanaton viestintä (kuvat, tukiviittomat, eleet, ilmaiseminen piirtäen, liikkuen, leikkien, rakentaen, lasten omien äidinkielien hyödyntäminen)

Aikuisen toimiminen vuorovaikutuksen mallina (myönteisen ja turvallisen ilmapiirin luominen, kyseenalaistamiseen ja pohtimiseen rohkaiseminen, keskustelutaitojen ja toisen kunnioittamisen mallintaminen, erilaisten havaintojen, tulkintojen ja tilanteiden sanoittaminen)

Liikennemerkkien ja erilaisten logojen havainnointi, piirtäminen, värittäminen, valokuvaaminen jne.

Erilaisiin tekstityyppeihin ja erilaiseen kirjallisuuteen tutustuminen (uutiset, mainokset, runot, sadut, kuvakirjat, sarjakuvat)

Mediakasvatustuokio Sampolan kirjastossa

Ipadien käyttö opetuksessa

Kuuluisimpien taiteilijoiden maalauksiin tutustuminen, jäljennösten piirtäminen

Kuvan tulkinta (totta/tarua), tekoälyn luomat kuvat

Museokäynnit ja taidenäyttely, kotikaupungin arkkitehtuuri ja patsaat

Satupuun kasvattaminen

Lukutoukan kasvattaminen luettujen kirjojen mukaan

Jokapäiväinen satuhetki molemmissa esiopetusryhmissä esiopetuksen päätyttyä

Kuvakirjojen lukeminen yhdessä viikottain ja niistä kirja-arvostelujen tekeminen

Västäräkkien syysmuutto: edistämme lukemalla västäräkkien matkaa

Odotustilanteiden kielelliset puuhat: riimikortit, lorut, runot

Lempikirjanäyttelyn toteuttaminen keväällä 2027

Pellervon molempien esiopetusryhmien kehittämiskohde tänä lukuvuonna on  liitteestä kohta 2 eli "toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä".

### 4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

*1.8.2026 voimaan tullut perusopetuslain muutos velvoittaa esi- ja perusopetuksen edistämään liikunnallista elämäntapaa. Uudistuksessa liikunnallisen elämäntavan edistäminen on lisätty tavoitteeksi erityisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä.*

***1. Arvioikaa yksikkönne toimintakulttuuria liikkumisen edistämisen näkökulmasta. Suositeltavaa on käyttää Liikkuvan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointia.***

***2. Valitkaa arvioinnin perusteella 1-3 kehittämiskohdetta lukuvuodelle alla olevista osa-alueista:***

- *Toiminnan organisointi*
- *Liikkumisen lisääminen*
- *Motoriset taidot ja toiminnallisuus*
- *Osallistuminen ja osallisuus*
- *Oppimisympäristöt*
- *Yhteistyö lasten liikkumisen edistämiseksi*

***3. Kirjatkaa konkreettiset toimenpiteet, miten toteutatte kehittämiskohteita toiminnassanne.***

*Linkkejä toteutuksen tueksi:*

- *Liikkumisen vuosikello | Tasku*
- *Liikkumisen materiaalipankki | Tasku*
- *Liikkuva varhaiskasvatus tukisivusto*

Molempien esiopetusryhmien kehittämiskohde lukuvuodelle 26-27 on liikkumisen lisääminen arkeen.

Toteuttaminen:

- taukoliikunta (mm. taukotikut)
- toiminnallisuuden hyödyntäminen myös kielellisten ja matemaattisten valmiuksien harjoittelemisessa
- liikunnan lisääminen siirtymiin
- päivittäinen liikuntarata ruokailusta palatessa
- käveleminen retkikohteisiin ainakin toiseen suuntaan aina kun mahdollista
- lähiympäristön hyödyntäminen oppimisessa (metsät, puistot, liikennepuisto, jäähalli)
- liikuntavälineiden käyttö koko päivän ajan mahdollisuuksien mukaan eri tilanteissa
- esiopetusryhmien yhteinen laulutunti perjantaisin (liikunnalliset laululeikit)
- pihapelit ja niiden opetteleminen ulkoilussa, jalkapallo, sähly
- YMCA Tampere Koripallon järjestämä eskaripalloilu joka maanantai Pellervon salissa molemmille ryhmille

### 4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

*Lukuvuoden 2026–2027 aikana  paneudutaan ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen lapsen luontosuhteen vahvistamisen kautta.*

*Toimenpiteissä keskitytään seuraaviin ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen osa-alueisiin arvioinnin mukaisesti:*

- *Oppiminen ympäristössä*
- *Oppiminen ympäristöstä*
- *Ympäristön puolesta toimiminen*

***Mitä vahvuuksia olette yksikössä tunnistaneet?***

***Mitä osa-alueita yksikössä vahvistetaan lukuvuoden 2026–2027 aikana ja millä tavoin?***

Esiopetuksen henkilökunnalla on osaamista ja henkilökohtaista kiinnostusta sekä harrastuneisuutta luontosuhteen vahvistamiseen:

- Metsämörri -koulutukset

- Kestävän kehityksen -vastaava

- Kierrätys- ja ympäristöhenkisyys

- Geokätköily

Vahvistamme Pellervossa kaikkia osa-alueita, mutta painotamme tänä lukuvuonna erityisesti ympäristön puolesta toimimista seuraavin toimenpitein:

- Huolehdimme, ettei luontoon jää roskia retkien jälkeen

- Pidämme vuoden aikana roskatalkoita ja keräämme roskia esim. metsäretkiltä

- Eskareita ohjataan kierrättämään arjessa; lajittelemme luokassa paperin, kartongin ja sekajätteen sekä tutustumme muiden jätteiden kierrätykseen

- Opettelemme sulkemaan hanan ja käyttämään vettä sopivasti

- Keskustelemme ruokahävikistä ja opettelemme ottamaan ruokaa sopivan määrän

- Metsäretkillä ja ulkoilussa opettelemme, ettei eläimiä häiritä, eikä eläviä kasveja turhaan revitä

- keräämme vain maahan pudonneita luonnonmateriaaleja

- Keskustelemme luonnon monimuotoisuuden tärkeydestä

- Annetaan lapsille mahdollisuus vaikuttamiseen ja huomioidaan heidän ehdotukset siitä, miten eskarin pihaa voisi tehdä viihtyisämmäksi (esim. luonnonmateriaalien tuominen metsäretkiltä leikkiin)

- Aiheeseen liittyvän kirjallisuuden lukeminen